

TALI CHILDREN'S MONTHLY MAGAZINE January 2022

The Tibetan Arts and Literature Initiative (TALI) supports projects that promote Tibetan culture and language in Tibetan areas within the People's Republic of China. TALI is a non-profit, non-governmental organization with no political or religious affiliations.

(Woolly Mammoth)

གྲང་ཆེན་སྐུ་རིང་མའེ་ལྷ་སེ་ནི་སའེ་གོ་ལ་དེའི་སྟེང་ནས་ཅ་སྟོངས་སྐུ་ཕྱིན་ཟེན་པའི་གདོད་མའེ་
 འྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་རེད། འྲོག་ཆགས་དེའི་རིགས་ཀྱི་ཕྱིའི་གཟུགས་དབྱིབས་དེ་དག་
 གྲང་ཆེན་འབྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། འྲོག་ཆགས་དེའི་རིགས་ཀྱི་མིང་ལ་ “མའེ་ལྷ་སེ་” ཞེས་
 འབོད་དགོས་དོན་ནི། ལྷ་རུ་སྐུའི་བྱུང་ཁོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་སི་སྤྱི་རི་ཡུ་ (Siberia) ཡི་ས་འོག་
 གི་འབྲུག་རུམ་ནང་ནས་འྲོག་ཆགས་ཀྱི་རུས་སྒྲིམ་ཆེན་པོ་མང་པོ་ཐོན་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 སྐབས་ཤིག་ལུས་པོའི་སྟེང་ལ་སྐུ་རིང་གིས་ཁོངས་པ་དང་། མཆེ་བ་གཉིས་པོ་ཏ་ཅང་གྲུག་པ།

གཟུགས་དབྱིབས་ནི་དེང་སྐབས་ཀྱི་སྒང་ཆེན་འདྲ་བའི་གདོད་མའི་སློག་ཆགས་ཤིག་གི་ལུས་
 སྤང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་དངོས་དཔེ་ (specimen) ཞིག་ཆེད། ལུས་དེའི་ཡུལ་མི་ཆོས་རུས་
 སློམ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུའི་སློག་ཆགས་ལ་ “མའི་སྤྲ་སེ་” ཞེས་མིང་ནས་འབོད་ཀྱི་ཡོད་པས།
 ཆེན་རིག་པ་ཆོས་ཀྱང་སྒང་ཆེན་འདྲ་བའི་གདོད་མའི་སློག་ཆགས་དེའི་རིགས་ལ་མིང་དེ་ལྟར་

བེད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སློག་
 ཆགས་དེའི་རིགས་ཀྱིས་དབྱར་ཀའི་
 རྒྱ་དུས་ལ་རྩ་རིགས་འདྲ་མིན་དང་
 སྒན་མའི་རིགས་རྒྱུ་མས་བས་སུ་སྤྱོད་
 པ་དང་། དགུན་ཁའི་རྒྱ་དུས་ལ་
 སྤྱོད་སྤང་སྤྱོད་ཤིང་དང་། ཅི་ཤིང་གི་
 པགས་པ་བས་སུ་སྤྱོད། རྩུ་དུ་ལྷ་
 དང་ལྷ་བསྐྱེགས་ནས་འཆོ་བ་སྤྱེལ་
 མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ།

ཏྲ་སེ་ཁིར་སེ་ཤུན་ཨན་ཏེར་སྐན། (Hans Christian Andersen)

སྤེལ་ ༡༨༠༥ ལོར་ཡུ་རོབ་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་ཏེན་མག་(Denmark)ལ་འབྱུངས། ཁོང་ནི་སྐྱོན་ངག་པ་ཞིག་དང་། གཞུམ་མ་གཏམ་གྱི་འབྲུག་གཞུང་། སྤྱང་རིང་། ཡུལ་བསྐྱོར་གྱི་ལམ་ཡིག་མི་སྐྱོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་སོགས་འབྲི་མཁན་གྱི་ཚུམ་བུ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། ཁོང་གིས་བྲིས་པའི་ “རྒྱལ་པོའི་གྲོན་གོས་གསར་པ། The Emperor’s New Clothes” ཞེས་པ་སྟབས་སྟེན་སྐྱོན་གྱི་བྲིས་སྤྱང་ (Fairy Tale) དེ་རྣམས་ལོ་རྒྱུད་བྲིས་པ་ཆོས་ཤིན་ཏུ་ནས་དགའ་

པོ་བྲེད་པའི་བྲིས་དེབ་ཀྱི་གསལ་སྤྱད་འགྲུར་བས། ཁོང་ནི་སྐྱོན་གྲགས་ཆེ་བའི་བྲིས་སྤྱང་འབྲི་མཁན་ཞིག་ཆགས། ཁོང་ནས་སྤྱི་ཆའི་ནང་དུ་སྐྱོན་གྱི་བྲིས་སྤྱང་ཁྱོན་གྲངས་ ༡༥༤ ཙམ་ཞིག་བྲིས་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་འཛམ་གླིང་ནང་གི་སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་ ༡༢༥ ལྷག་གི་ཐོག་དུ་ཡིག་སྤྱང་བྲས་བེན་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ཞབས་ཨན་ཏེར་སྐན་གྱི་མིང་དེའི་ཐོག་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིས་པའི་ཚུམ་བུ་རིག་གི་གཞུང་སྟགས་བྱ་དགའ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཡུ་རོབ་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ས་ཆའི་མིང་དུ་འང་བཏགས་ཡོད། དེ་བཞིན་ “ན་གཞོན་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་དཔེ་དེབ་སྐྱོན་ཆོགས་ (IBBY)” ཞེས་པའི་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་ཆོགས་པ་དེས་ཁོང་གི་སྤྱིས་སྐྱར་ཉིན་མོ་སྟེ། སྤྱི་ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༢ ཉིན་དེ་དག་ “རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིས་དེབ་ཀྱི་ཉིན་མོ། International Children’s Book Day” ལ་གཏན་འབེབས་བྲས་ཡོད་པ་རེད།

སྐད་རིགས་མང་པོ་ཤེས་ན་བཟང་མོས་ཀྱང་།
རང་གི་ཕ་སྐད་བརྗོད་ན་ངོ་རེ་ཆ།

བྱིས་པའི་ཤེས་བྱའི་བློ་གསལ་མ།

དེང་སང་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ་པའི་སྐང་ཆེན་གསལ་ན་པོ་ནི་ཨ་ཟླ་རི་ཀའི་སྐང་ཆེན་དང་། ཨེ་ཤེ་
ཡའི་སྐང་ཆེན་བཅས་རིགས་རྒྱུད་དེ་གཉིས་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། ཆོན་རིག་པ་ཚོས་སློབ་
ཆགས་ཀྱི་འགྱུར་རྩོམ་མས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་བརྒྱུད། དེང་སྐབས་སའི་གོ་ལ་དེའི་སྤྱི་
འཚོ་གནས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པའི་སྐང་ཆེན་ཀྱི་རིགས་དང་པན་ཚུན་རིགས་རྒྱུད་ཉེ་བའི་གདོད་
མའི་སློབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། མེས་པོའི་སྐང་ཆེན་མའེ་
མྲ་སེ། (Ancestral mammoth) དང་། ཀོ་ལུམ་སྤེ་ཡའི་སྐང་ཆེན་མའེ་མྲ་སེ། (Co-
lumbian mammoth) བར་བསྐལ་སྐང་ཆེན་མའེ་མྲ་སེ། (Steppe mammoth)
སྐང་ཆེན་སྦྱ་རིང་མའེ་མྲ་སེ། (Woolly mammoth) རྣམས་རེད། དེང་སྐབས་ཀྱི་སྐང་
ཆེན་རིགས་དང་། སྐང་ཆེན་སྦྱ་རིང་མའེ་མྲ་སེའི་རིགས་རྒྱུད་དབར་ལ་སྤྱིའི་རྣམ་པའི་ཐོག་ཏུ་
ཁྱུང་པར་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་གཤམ་ཀྱི་རེའུ་མིག་ནས་མཐུན་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

	སྤང་ཆེན་སྦྱ་རིང་མའེ་སྦྱ་སེ། Woolly mammoth	ཨ་ཁྲེ་རི་ཀའི་སྤང་ཆེན། African elephant	ཨ་ཤེ་ཡའི་སྤང་ཆེན། Asian elephant
ལྷས་པོའི་མཐོ་ ཆད།	ཇི་ཏི་ ༩ - ༡༩ (feet) བར།	ཇི་ཏི་ ༡༠ - ༡༣ (feet) བར།	ཇི་ཏི་ ༡༠ (feet)
མགོའི་དབྱིབས།	ཐོད་པ་ཏ་ཅང་མཐོ་ཞིང་། དབྱིབས་གོར་རིལ་ཅན།	ཐོད་པ་དམར་ཞིང་། དབྱིབས་ གོར་ལེབ་ཅན།	ཐོད་པར་དབྱིབས་གོར་ རིལ་ཅན་གཉིས་ཡོད་པ།
ན་ཅོག།	ན་ཅོག་ནི་དང་སྐབས་ཀྱི་སྤང་ ཆེན་རིགས་ལས་ཏ་ཅང་ཆུང་ བ་ཞིག་ཡོད་པ།	ན་ཅོག་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ།	ན་ཅོག་ཆུང་ཆེན་པོ།

མཆེ་བ།	དེང་སྐབས་ཀྱི་སྤང་ཆེན་ལས་ ཏུ་ཅང་གྲག་པ་དང་། ཆེ་བ། སྒྲིམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ།		
སྒྲ་མཆུ།	སྒྲ་མཆུ་དེའི་སྒྲེ་མོའི་ཡས་མཆུ་ དེ་ཐུང་ཐུང་ཞིག་དང་། མས་ མཆུ་དེ་ལེབ་ལེབ་ཅིག་ཡོད་པ།	སྒྲ་མཆུ་དེའི་སྒྲེ་མོའི་ཡས་མཆུ་ དང་མས་མཆུ་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་ ཆུང་གཅིག་པ།	སྒྲ་མཆུ་དེའི་སྒྲེ་མོ་ལ་ཡས་ མཆུ་ཡོད་པ། མས་མཆུ་ མེད་པ།
སྐལ་པ།	མཐིང་པ་ནས་མོངས་རྒྱབ་བར་ ཀྱི་སྐལ་པའི་བྱེན་ཐུར་ མཐིང་ གསལ་དོད་པ།	སྐལ་པའི་དབྱིབས་དེ་ “ཏུ་སྐ” ”ལྟར་ཡོད་པ།	སྐལ་པའི་དབྱིབས་དེ་དག་ “ཤ་ཅོག་”ལྟར་ཡོད་པ།

ཐ་སྙད་དོ་སྒྲིང་།

དཔར་སྒྲིག་འཕུལ་ཆས། ————— Copier

དཔར་སྐྱུན་འཕུལ་ཆས། ————— Printer

བཞེར་འབེབས་ཡོ་ཆས། ————— Scanner

རུས་སྐལ་གྱིས་གནམ་ལ་འཕྱར་བ།

བསོད་དོན་གྱིས་རི་མོ་བྲིས།

སྒྲིང་གསལ་བསྟན་འཛིན་ཞོར་བུས་བཅས་འབྲི་བུས།

སྒོན་མ་ས་ཆ་ཞིག་ལ། རུས་ཡུན་རིང་པོ་ཆར་བ་མ་བབས་ཅང་། ས་ཆ་ཆར་མ་སྐལ་པོ་ཆགས་ནས་གཙང་པོ་དང་། རྒྱུ་ལྷོ་ནང་གི་ཆུ་དེ་ཆོ་སྐལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་འཁྲིས་ལ་རུས་སྐལ་གཅིག་དང་། ངང་བ་གཉིས་འཆོ་བ་བསྐྱལ་ནས་བསྐྱད་ཡོད། ཉིན་ཞིག་ངང་བ་དེ་གཉིས་གྱིས་རུས་སྐལ་དེ་ལ་“ང་གཉིས་ལྷ་མཁུང་ནས་ས་ཆ་འདི་ལ་འཆོ་བ་སྐྱལ་ཐུབ་པ་མི་འདུག བུས་ཅང་། ང་གཉིས་ས་ཆ་གཞན་དག་ཞིག་ལ་སློ་ཅིས་ཡོད།” ཅས་བཤད་པ་རེད།

རུས་སྐལ་གྱིས་ལམ་སང་ངང་པ་དེ་གཉིས་ལ། “ངའི་གྲོགས་པོ་ལགས། ང་ཚོ་གསུམ་གྲོགས་པོ་ཡག་པོ་ཡིན་ཅང་། བྱེད་རང་གཉིས་ཀྱིས་ང་ས་ཆ་འདི་ལ་གཅིག་ཕྱར་མ་བཞག་པར། ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་མཉམ་དུ་འབྲིད་རོགས་གནང་།” ཞེས་བཤད་པ་རེད། ངང་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རུས་སྐལ་དེ་ལ་ “ང་གཉིས་ལ་གཞོག་པ་ཡོད་ཅང་། གནམ་ལ་འཕྱར་ཐུབ། རང་ལ་གཞོག་པ་ཡོད་མ་རེད། ང་གཉིས་ཀྱིས་གང་འདྲས་སེ་མཉམ་དུ་འབྲིད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་སྟེ།” ཞེས་སྐད་ཆ་བྲིས་པ་རེད།

རུས་སྐལ་གྱིས་ངང་པ་དེ་གཉིས་ལ་ “གྲོགས་པོ་གཉིས་ནས་སེམས་ཁྲལ་བྱེད་དགོས་དོན་མེད། ང་ལ་ཐབས་ཤེས་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད།” ཅེས་བཤད་པ་རེད། དེ་ནས་རུས་སྐལ་དེས་ཤིང་གི་ཡལ་ག་ཐུང་ཐུང་ཞིག་འབྲེར་ཡོང་ནས་ངང་པ་དེ་གཉིས་ལ་བཤད་པར་ “སྟོན་ལ་བྱེད་གཉིས་ཀྱིས་ཡལ་ག་དེའི་སྒྲིལ་མོ་རེ་རེ་ཁའི་ནང་ལ་དམ་པོ་བཅུག་རོགས་གནང་།” ཞེས་བཤད་པ་རེད།

དེ་ནས་རྒྱུ་སྤྲེལ་དེས་ཐུ་མཐུད་ནས་བཤད་པར། “ངས་ཡལ་ག་དེའི་དགྲིལ་ལ་ཁ་ཡིས་དམ་
པོ་བབྱང་ཇེས། བྱིད་གཉིས་ཀྱིས་གནམ་ལ་འཕྱར་ན། ང་ཡང་བྱིད་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་གནམ་
ལ་འཕྱར་ཐུབ་ཀྱི་རེད།” ཅེས་བཤད་པ་རེད།
མཐའ་མ་དེར། རྒྱུ་སྤྲེལ་དེ་ངང་པ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་གནམ་ལ་འཕྱར་ནས་ས་ཆ་གཞན་
དག་ཞིག་ལ་སྤོས་པ་རེད།

